

Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet har berett bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier jämte motioner i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Bostadsutskottet behandlar de för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö i propositionen föreslagna delmålen Planeringsunderlag, Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, Buller samt Energianvändning m.m. i byggnader jämte motioner väckta i anledning av regeringens förslag i dessa delar. Därutöver finner utskottet anledning att ta upp tre motionsförslag. Dessa förslag avser resurser till länsstyrelserna, ökad användning av trä i byggandet respektive ett absolut kommunal veto beträffande förvar av kärnkraftsavfall. Det innebär att utskottet i yttrandet behandlar motionerna 2000/01: MJ40 (s), 2000/01: MJ41 (m), 2000/01: MJ42 (s), 2000/01: MJ44 (fp) yrkande 2 i motsvarande del, 2000/01: MJ45 (m) yrkandena 26–28 och 34, 2000/01: MJ46 (c) yrkandena 21 och 25, 2000/01: Bo223 (c) yrkande 6, 2000/01: Bo509 (mp) yrkande 3, 2000/01: MJ707 (m) och 2000/01: MJ797 (fp).

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande de av utskottet behandlade delmålen och avstyrker de i anledning därav väckta motionsförslagen. Också de övriga motionsförslagen avstyrks.

Till yttrandet har fogats fyra avvikande meningar och ett särskilt yttrande.

Utskottet

Inledning

Riksdagen fastställde år 1999 miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). Målet formulerades enligt följande.

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Inriktningen är att miljökvalitetsmålet skall nås inom en generation.

För miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö föreslår regeringen nu sju delmål. Av dessa rör delmålen avseende planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller samt energianvändning m.m. i byggnader frågor som hör till utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar inledningsvis regeringens förslag till delmål på dessa områden jämte motionsförslag med anledning därav. I ett avslutande avsnitt behandlar utskottet ytterligare tre motioner som tar upp frågor om resurser till länsstyrelserna, ökad användning av trä i byggandet respektive ett absolut kommunal veto beträffande förvar av kärnkraftsavfall.

Delmål för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö

Planeringsunderlag

Regeringen föreslår följande delmål avseende planeringsunderlag.

Senast år 2010 skall fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas,
- hur energianvändningen skall effektiviseras, hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft skall främjas.

Detta förslag har mött invändningar i fyra motioner.

Motion 2000/01:MJ41 (m) yrkande 1 innehåller förslag om att riksdagen skall ge regeringen till känna vad i motionen anförs om målkonflikter, priori-

teringar och avvägningar såväl mellan miljömålen som mot andra miljömål vad avser produktionsanläggningar för vindkraft.

I motion 2000/01:MJ42 (s) begärs att det i delmål nr 1 skall ingå att det senast år 2010 skall finnas program för hur behovet av lokal odling skall tillgodoses.

Motionären bakom motion 2000/01:MJ45 (m) yrkande 26 föreslår att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om att en ökad andel hårdgjord yta i många fall är ofrånkomligt om man vill kunna utveckla och expandera tätorter. Samma motions yrkande 27 innehåller förslag om att riksdagen skall besluta att delmål nr 1 skall ha följande lydelse: ”Senast år 2005 skall all fysisk planering och allt samhällsbyggande ta hänsyn till och i möjligaste mån anpassas till den övergripande målsättningen att uppnå en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.”

Motion 2000/01:Bo223 (c) yrkande 6 innehåller förslag om tillkännagivande beträffande biologisk mångfald. Motionären anför bl.a. att grönyrtornas skötsel och utbredning måste ses som en integrerad del av en god stadsmiljö.

Beträffande de frågor om målkonflikter vilka tas upp i en av motionerna vill bostadsutskottet inledningsvis anmärka att det givetvis är av mycket stor betydelse att det finns en beredskap för att på ett tillfredsställande sätt kunna hantera sådana konflikter. Utskottet kan också konstatera att regeringen i propositionen särskilt tar upp denna frågeställning. Regeringen anför att den kommer att utse ansvarig myndighet för vart och ett av de 15 miljökvalitetsmålen och att de ansvariga myndigheternas arbete behöver samordnas bl.a. för att eventuella målkonflikter skall kunna hanteras. Samordningsuppgiften bör enligt förslaget ligga hos det miljömålsråd som regeringen avser att inrätta. Miljömålsrådet skall ha till uppgift att bl.a. göra en samlad enhetlig uppföljning och rapportering till regeringen av utvecklingen mot miljökvalitetsmålen och tillhörande delmål. Rådet skall också belysa eventuella målkonflikter mellan miljökvalitetsmålen och andra samhällsmål som riksdagen har beslutat. Enligt utskottets mening kan det således förutsättas att de av motionärerna aktualiserade målkonflikterna m.m. får en lämplig behandling utan att riksdagen gör ett tillkännagivande om detta.

Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö bör i ett generationsperspektiv enligt regeringens i propositionen redovisade bedömning innebära bl.a. att natur- och grönområden med närhet till bebyggelsen och med god tillgänglighet värnas så att behovet av lek, rekreation, lokal odling samt ett hälsosamt lokalklimat kan tillgodoses samt att den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas.

Enligt utskottets synes det som eftersträvas i s- och c-motionerna i allt väsentligt stämma överens med propositionens uppfattning. Det saknas därför tillräckliga skäl för att nu gå motionärerna till mötes.

Den ena moderata motionen berör direkt delmålets utformning. Utskottet vill i frågan om hårdgjord yta framhålla att målet i denna del anger att fysisk planering och samhällsbyggande skall grundas på program och strategier för hur grö- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras

och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas. Till detta kommer att, som regeringen framhåller, delmålet i tillämpliga delar gäller både stad och landsbygd samt att lokal anpassning utifrån platsens och regionens förutsättningar är av stor betydelse. Angående samhällsbyggandets anpassning till en övergripande målsättning om att uppnå en ekologiskt hållbar samhällsutveckling är det utskottets uppfattning att det delmålet överordnade Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö har en utformning som i allt väsentligt torde motsvara motionärernas krav. Även delmålet i sig har en utformning som enligt utskottets mening väl uppfyller det som motionärerna eftersträvar. Enligt utskottet bör det inte heller krävas att delmålet uppnås tidigare än år 2010 som regeringen föreslagit.

Med det anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna 2000/01: MJ41 (m) yrkande 1, 2000/01: MJ42 (s), 2000/01: MJ45 (m) yrkandena 26 och 27 och 2000/01: Bo223 (c) yrkande 6. Utskottet tillstyrker propositionens förslag till delmål på detta område.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

För kulturhistoriskt värdefull bebyggelse föreslår regeringen följande delmål. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen skall senast år 2010 vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt skall minst 25 % av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Regeringens förslag har i denna del inte mött invändningar i motioner.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag till delmål på detta område.

Buller

Regeringen föreslår beträffande buller följande delmål.

Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.

Utskottet behandlar förslag i fem motioner som innebär att riksdagen skall göra tillkännagivanden till regeringen beträffande detta delmål.

Den första motionen 2000/01: MJ41 (m) yrkande 2 innehåller förslag om att en ny gränsvärdesnorm för buller från vindkraft bör arbetas fram. I samma motions yrkande 3 föreslås införande av respektavstånd för att skydda människor från buller m.m. från vindkraftverk.

I motion 2000/01: MJ44 (fp) yrkande 2, i motsvarande del, anför motionärerna bl.a. att det krävs lagstiftning mot buller från även andra källor än trafik.

Motion 2000/01: Bo509 (mp) yrkande 3 innehåller förslag om att gränsvärden för buller på arbetsplatser och ute i samhället bör tas fram.

I motion 2000/01: MJ707 (m) förespråkar motionärerna gränsvärden för buller vid evenemang (för att förebygga tinnitus).

Den femte motionen 2000/01:MJ797 (fp) yrkande 1 innehåller förslag om att öka takten i bullerarbetet. I samma motion yrkandena 2–4 anförs dels att Naturvårdsverket bör få ett tydligt, långsiktigt uppdrag att kraftfullt arbeta med bullerfrågorna särskilt på det långsiktiga strategiska planet, dels att man vad avser buller från markbunden trafik skall eftersträva att även ge de boende tillgång till en god ljudmiljö, dels att lagstiftningen behöver stärkas så att miljömyndigheter med kraft kan driva frågor om bullersanering. Slutligen anför motionärerna i samma motions yrkande 5 att bullerfrågorna internationellt bör drivas med hög prioritet, särskilt inom EU.

Bostadsutskottet vill beträffande dessa motioner inledningsvis erinra om att riksdagen 1997 beslutade om etappmål för buller (prop. 1996/97:53, bet. 1996/97: TU7, rskr. 1996/97:174). Etappmålen utgick från riktvärden för trafikbuller, som normalt inte bör överskridas vid nybyggnad av bostäder eller vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Regeringen anför i propositionen att man följer utvecklingen och avser att återkomma med ytterligare delmål för buller efter den första uppföljningen av miljömålen. I propositionen anges att flera remissinstanser har påpekat vikten av att det finns ett handlingsprogram även för trafikbuller i andra miljöer samt för andra typer av buller än trafikbuller. Regeringen anför att man har för avsikt att ge Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med övriga berörda myndigheter utarbeta ett sådant handlingsprogram och tillägger att verket i rollen som samordnande myndighet för bullerfrågor har ett särskilt ansvar för att se över de definierade riktvärdena och, om det behövs, föreslå ytterligare riktvärden för buller i andra miljöer än de som finns uttryckta i dagens fastställda riktvärden. Regeringen avser även att ge Naturvårdsverket ett tydligt samordnings- och uppföljningsansvar för arbetet med att nå bullermålet. Efter hand som erfarenheter av tillämpningen av miljöbalken och anknuten lagstiftning med vägledning av miljö- och transportmålen har vunnits anser regeringen att behov av eventuella ytterligare förändringar av lagstiftningen kan övervägas. Eventuella behov av lagstiftning för att minska andra bullerstörningar än trafikbuller bör också uppmärksammas enligt propositionen.

Regeringen redovisar vidare att man anser att Sverige bör medverka aktivt i EU:s och Världshälsoorganisationens (WHO) arbete på bullerområdet. Inom EU bör arbetet enligt regeringens redovisade uppfattning inriktas på att påskynda den tekniska utvecklingen mot minskat buller från fordon, däck och vägbeläggningar.

Bostadsutskottet konstaterar mot bakgrund av redovisningen i propositionen att de frågeställningar som motionärerna tar upp i många fall redan är, eller inom en snar framtid kommer att bli, föremål för ytterligare belysning. Dessutom kan utskottet konstatera att regeringen synes ha en stor handlingsberedskap på området. Utskottet vill inte föregripa kommande överväganden varför utskottet avstyrker motionerna 2000/01:MJ41 (m) yrkandena 2 och 3, 2000/01:MJ44 (fp) yrkande 2, i motsvarande del, 2000/01:Bo509 (mp) yrkande 3, 2000/01:MJ707 (m) och 2000/01:MJ797 (fp) yrkande 1–5. Utskottet tillstyrker propositionens förslag till delmål om buller.

Energianvändning m.m. i byggnader

Regeringen föreslår följande delmål för energianvändning m.m. i byggnader. Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta skall bl.a. ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska.

Regeringens förslag till delmål på detta område har mött invändningar i två motioner.

I motion 2000/01:MJ45 (m) yrkande 28 anförs att det inte finns några skäl till att överväga ett förbud mot installation av direktverkande elvärme i nya byggnader.

Motion 2000/01:MJ46 (c) yrkande 25 behandlar frågor om energianvändning och energieffektivisering. Motionärerna anser dels att uppvärmning av bostäder skall ske med användande av biobränslen, dels att även delkonvertering från el till uppvärmning med fjärrvärme eller husegen värmekälla skall gynnas ekonomiskt, dels att taxeringsreglerna för fastigheter skall ändras för att skapa ytterligare incitament för fastighetsägare att genomföra konvertering.

Regeringen anför i propositionen att man avser att analysera konsekvenserna av ett eventuellt förbud mot uppvärmning med direktverkande el i nya byggnader liksom effekterna av att begränsa direktelvärme i nya fritidshus. Utskottet finner att de kommande övervägandena i frågan om direktverkande elvärme inte bör föregripas och avstyrker motionerna 2000/01:MJ45 (m) yrkande 28 och 2000/01:MJ46 (c) yrkande 25 samt tillstyrker propositionens förslag till delmål på detta område.

Övriga frågor

Ökad träanvändning

Det finns enligt motion 2000/01:MJ40 (s) behov av ett tydligare mål om ökad användning av den svenska råvaran trä i byggandet.

Liksom motionären anser utskottet att det är av stor vikt att vid byggande ta ställning till frågor om materialval och att det finns skäl för att i det fortsatta miljömålsarbetet särskilt uppmärksamma frågan om användningen av trä, inte minst ur ett kretsloppsperspektiv. Utskottet förutsätter dock att denna fråga kommer att behandlas bl.a. i det uppföljnings- och utvärderingsarbete som aviserats i propositionen. Utskottet finner därför inte tillräckliga skäl för att nu gå motionärerna till mötes och avstyrker motion 2000/01:MJ40 (s).

Länsstyrelsernas resurser

I motion 2000/01:MJ45 (m) yrkande 34 förespråkar motionärerna att länsstyrelserna skall få tillräckliga resurser för att klara de nya uppgifterna (regionalt mål- och uppföljningsarbete) på ett rimligt sätt.

Regeringen anför att man för att finansiera länsstyrelsernas arbete inom ramen för deras övergripande ansvar för regionalt mål- och uppföljningsarbete beräknar att överföra 20 miljoner kronor per år från och med 2001 till länsstyrelsernas förvaltningsanslag (anslaget 32:1, utg. omr. 18) från utgiftsområde 20. I enlighet med detta föreslår regeringen i tilläggsbudgeten för 2001 att länsstyrelseanslaget skall ökas med 20 miljoner kronor samt att anslaget för miljöövervakning (anslaget 34:2, utg. omr. 20) i anledning härav skall minskas med samma belopp.

Enligt bostadsutskottets mening saknas det skäl för att nu göra en annan bedömning än att länsstyrelserna om förslaget i tilläggsbudgeten vinner riksdagens bifall får tillräckliga resurser för att klara de nya uppgifterna på ett rimligt sätt. Utskottet avstyrker därför motion 2000/01: MJ45 (m) yrkande 34.

Det kommunala vetot

I motion 2000/01: MJ46 (c) yrkande 21 föreslår motionärerna att det kommunala vetot bör vara absolut.

Det kommunala vetot fick sin nuvarande utformning år 1990 (bet. 1989/90:BoU20). Då anförde utskottet att det kommunala vetot i NRL är ett uttryck för grundtanken att kommunerna skall utöva ett starkt inflytande på den lokala miljön. Det kommunala vetot angavs också vara ett uttryck för den kommunala självbestämmanderätten i de markpolitiska frågorna liksom i frågan om en industri på grund av sin verksamhet borde tillåtas etableras i kommunen. Utskottet ansåg emellertid att det även mot en kommuns vilja i speciella undantagssituationer måste finnas möjlighet att fatta beslut om lokalisering av vissa anläggningar av stor nationell betydelse. Utskottet betonade vikten av att stor restriktivitet iakttas vid regeringens prövning av om en viss anläggning skall undantas från vetorätten och att samförståndslösningar i första hand bör eftersträvas. Bostadsutskottet har därefter vid ett flertal tillfällen behandlat frågor om det kommunala vetots utformning m.m. (senast i bet. 2000/01:BoU6) och vidhållit denna uppfattning.

Bostadsutskottet gör samma bedömning i dag och avstyrker motion 2000/01: MJ46 (c) yrkande 21.

Stockholm den 16 oktober 2002

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Sten Andersson (m), Carina Moberg (s), Anders Ygeman (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Sten Lundström (v), Annelie Enochson (kd), Carl-Erik Skårman (m), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Stenmark (c), Yvonne Ångström (fp), Carina Adolfsson Elgestam (s) och Ewa Thalén Finné (m).

Avvikande meningar

1. Delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m.

av Knut Billing (m), Sten Andersson (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m).

Planeringsunderlag

Regeringens förslag till delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö innebär i många avseenden en omfattande och ingripande reglering av medborgarnas levnadsmiljö och kommunernas ansvarsområden, i flera fall med risk för ingrepp i den kommunala självstyrelsen. Sådana förslag måste givetvis ha sin utgångspunkt i ett mycket bredare perspektiv än det som regeringen har haft.

Propositionen saknar analyser av målkonflikter, prioriteringar och avvägningar såväl mellan miljömålen som mot andra samhällsmål. Många av förslagen som läggs fram ökar snarare än minskar konflikterna och problemen.

Enligt vår mening måste målkonflikter, medborgarhänsyn, samhällsplanering och prioriteringar mellan olika mål och intressen på ett tydligt sätt vägas in i arbetet att nå miljömålen. Om detta inte görs riskerar miljömålen att bli tomma ord samtidigt som de riskerar att förhindra nödvändiga förbättringar och omstruktureringar. Det bör även framhållas att miljömålet God bebyggd miljö blir trovärdigt och uppfylls först då vederbörlig hänsyn tas till människors välfärd och deras möjlighet att påverka.

Ett exempel på en förutsebar och i propositionen inte hanterad målkonflikt är den som följer av regeringens förslag att inte öka andelen hårdgjord yta i tätorter och tätortsnära områden. I dag har många tätorter brist på bostäder samtidigt som vägnäten är underdimensionerade. Det måste byggas nya bostäder och fler vägar. Med detta följer också fler skolor, vårdplatser och parkeringsplatser. En ökad andel hårdgjord yta är därför i många fall ofrånkomligt om man vill kunna utveckla och bygga ut tätorter.

Ett annat exempel är den målkonflikt som kommer att följa av förslaget om främjande av utbyggnad av produktionsanläggningar för vindkraft. Energimyndigheten skriver bl.a. i sin rapport om planeringsmål m.m. till regeringen: "De erfarenheter som kan dras från utbyggnad av vindkraftverk i Sverige, Danmark och internationellt i övrigt pekar entydigt på behov av en väl planerad utbyggnad. De allt större verk som uppförs får allt större lokal och regional påverkan på landskapet, varför lokalisering och utformning av vindkraftsanläggningar behöver studeras noggrant."

Det är således uppenbart att delmålet på området planeringsunderlag måste omformuleras. Processen bör också snabbas på.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi med anledning av motion 2000/01: MJ45 (m) yrkande 27 att riksdagen beslutar att delmålet för planeringsunderlag skall ha följande lydelse: Senast år 2005 skall all fysisk plane-

ring och samhällsbyggande ta hänsyn till och i möjligaste mån anpassas till den övergripande målsättningen om att uppnå en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.

Vi anser även att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:MJ41 (m) yrkande 1 och 2000/01:MJ45 (m) yrkande 26 som sin mening skall ge regeringen till känna vad som ovan anförts om målkonflikter och andelen hårdgjord yta.

Buller

En annan betydelsefull fråga som behandlas i propositionen är buller. Även denna fråga har anknytning till utbyggnaden av vindkraften. Det är viktigt att inte öka antalet människor som utsätts för buller genom byggande av vindkraftverk. I tysta miljöer, utanför tätorter, i skärgårdar och på övriga platser där fortfarande tystnad råder (t.ex. delar av Skåne och Halland samt vissa områden på Öland och Gotland) bör inte nya bullerkällor få skapas. Gränsvärdesnormer för buller från vindkraft bör arbetas fram. Vidare bör respektavstånd införas för att skydda människor från buller m.m.

Buller kan orsaka tinnitus. Tinnitus kan uppkomma t.ex. genom att man blir utsatt för höga, plötsliga ljud, från t.ex. rockkonserter, diskotek, påsksmällare och gevärsskott. Allt fler musiker drabbas av tinnitus. Ungefär 1,5 miljoner svenskar har någon form av tinnitus. Det går att förebygga tinnitus genom att inte utsätta sig för höga ljud. Det finns all anledning att från kommunernas sida göra vad som står i deras makt för att om möjligt förebygga uppkomsten av tinnitus. Detta skulle ha kunnat uppnås genom att i den lokala hälso- och miljöskyddsstadgan ange högsta tillåtna värde för inomhusbuller i offentliga och allmänna lokaler till 90 dBA och högsta tillåtna värde från sådan lokal i intilliggande bostad till högst 45 dBA. En översyn av miljöbalken i avsikt att införa generella bestämmelser eller ge kommuner möjlighet att föreskriva högsta ljudnivåer vid evenemang bör därför göras.

Vi anser att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:MJ41 (m) yrkandena 2 och 3 samt 2000/01:MJ707 (m) som sin mening skall ge regeringen till känna vad som ovan anförts om buller.

Direktverkande elvärme

Vi noterar att regeringen vill analysera effekterna av ett förbud mot installation av direktverkande elvärme i nya byggnader och en begränsning av möjligheterna att installera direktverkande elvärme i fritidshus. Vi förkastar tanken på ett förbud mot direktverkande elvärme. Det finns inte några skäl till att ens överväga ett sådant förbud.

Vi anser att riksdagen med anledning av motion 2000/01:MJ45 (m) yrkande 28 som sin mening skall ge regeringen till känna vad som ovan anförts.

Länsstyrelsernas resurser

Avslutningsvis kan vi konstatera att länsstyrelserna enligt regeringens förslag skall ha det övergripande ansvaret för det regionala mål- och uppföljningsar-

betet. Arbetet med att följa upp den mängd delmål som föreslås i propositionen riskerar att leda till att länsstyrelserna får svårigheter att klara övriga arbetsuppgifter. Därför är regeringen skyldig att långsiktigt se till att länsstyrelserna får tillräckliga resurser för att klara sina arbetsuppgifter på ett rimligt sätt.

Vi anser att riksdagen med anledning av motion 2000/01:MJ45 (m) yrkande 34 som sin mening skall ge regeringen till känna vad som ovan anförts.

2. Delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m.

av Rigmor Stenmark (c).

Planeringsunderlag

I regeringens förslag behandlas bl.a. frågor om bevarande och utveckling av grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden. Vi anser att det är mycket viktigt att skydda grönområden, parker och grönytor i städerna. Djur och växtliv är särskilt sårbara i dessa områden. Stadens grönstruktur måste därför ha goda samband med omgivande naturområden, annars stryps den. Växtligheten har också en stor social betydelse för människors välbefinnande i ett stadslandskap. Grönytornas skötsel och utbredning måste därför ses som en integrerad del av en god stadsmiljö. Naturstränder som fortfarande finns kvar i de större städerna är oerhört värdefulla för den biologiska mångfalden, och för människornas välbefinnande.

Vad vi nu med anledning av motion 2000/01:Bo223 (c) yrkande 6 anför om biologisk mångfald bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Buller

Regeringens förslag på bullerområdet är inte tillräckligt. Det krävs åtgärder inte bara mot trafikbuller. Vi finner skäl att här uppmärksamma att skyddet av tysta områden i den urbana bebyggelsen i väsentlig grad handlar om att hålla bostadsområden fria från annat buller, särskilt buller från ventilationsanläggningar och liknande. Sådant buller är mycket lättare att tekniskt och till låg kostnad dämpa än vad det är att komma till rätta med trafikbullret. Många bostadsmiljöer som skulle kunna vara tysta har emellertid fått tystnaden ödelagd av ventilationsanläggningar. Här är en snabb sanering mycket angelägen som en dellösning på bullerproblemet i städer. Det bedrivs också visst arbete med att söka åstadkomma en sådan bullersanering. Arbetet försvåras emellertid av att lagstiftningen är för svag. En skärpt lagstiftning och riktvärden krävs således beträffande buller från andra källor än trafik. Det är även angeläget att det pågående arbetet på bullerområdet intensifieras.

Långsiktighet kräver kraftfull samordning och uppföljning. Bullermål kan samordnas med andra miljömål i en strategisk planering. Här har Naturvårdsverket en viktig roll. Verket bör få ett tydligare uppdrag att kraftfullt arbeta med bullerfrågorna särskilt på det långsiktiga strategiska planet.

Inom EU pågår ett viktigt arbete med sikte på ett kommissionsdirektiv för omgivningsbuller. Detta arbete måste följas och stödjas intensivt från svensk sida eftersom europeisk samverkan är absolut nödvändig i flera bullerfrågor. Bulleremissionen från vägfordon i normal trafik förorsakad av däck/vägbanebuller och bulleremissionen från godståg är två exempel.

Vad vi med anledning av motionerna 2000/01:MJ44 (fp) yrkande 2, i motsvarande del, och 2000/01:MJ797 (fp) anfört om buller bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Energianvändning

Energianvändningen i byggnader är en annan viktig fråga som behandlas i propositionen. Genom att värma våra bostäder med biobränslen i stället för med direktverkande el kan stora effektivitetsvinster göras samtidigt som stora mängder elenergi frigörs, vilket kommer den svenska basindustrin till del. Det höga oljepriset under det gångna året i kombination med låga elpriser har dock lett till att många har valt att övergå från olja till el för att värma sin bostad. Detta har ökat behovet av effekt, särskilt kalla dagar. Vi anser mot denna bakgrund att det är dags att genomföra förändringar vad gäller bidragsreglerna för konvertering från el till uppvärmning med fjärrvärme eller husegen värmekälla. I syfte att minska effektuttaget till en lägre kostnad bör även delkonvertering i en nära framtid bli bidragsberättigad. Det är också nödvändigt att förändra regelverket för taxeringsvärdet beträffande energieffektiviserande åtgärder. Genom dessa åtgärder ökar incitamenten för konsumenterna att göra konverteringar i energibesparande syfte.

Vad vi nu med anledning av motion 2000/01:MJ46 (c) yrkande 25 anfört om energianvändning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ökad träanvändning

Även materialanvändningsfrågor har betydelse för en god bebyggd miljö. Fokus måste sättas på materialanvändningen vid såväl nybyggnation som renovering av byggnader. Sverige är dåligt på att ta till vara sin förnämliga råvara trä. Vi anser således att det behövs en tydligare politik när det gäller användningen av den svenska råvaran trä i byggandet. Regeringen bör därför överväga att utforma ett nationellt mål för ökad användning av trä enligt samma modell som tillämpas i bland annat Holland.

Vad vi nu med anledning av motion 2000/01:MJ40 (s) anfört om ökad träanvändning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det kommunala vetot

Det finns även skäl att ta upp det kommunala vetots utformning. Genom att genomföra en avveckling av befintliga kärnkraftsreaktorer kan tillförseln av radioaktiva ämnen begränsas. Detta är även viktigt med tanke på att det i dag inte finns någon tillfredsställande metod för hur det radioaktiva avfallet från kärnkraftsindustrin skall slutförvaras. Det faktum att ingen kommun säger sig vara beredd att ta på sig ansvaret för ett djupförvar i berg gör att frågan under

en lång tid framöver kommer att förbli olöst. Det är viktigt att det kommunala vetot i denna fråga är absolut, med tanke på de effekter ett djupförvar kan komma att få för kommunernas framtida utvecklingsmöjligheter.

Vad vi nu med anledning av motion 2000/01: MJ46 (c) yrkande 21 anfört om det kommunala vetot bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m.

av Yvonne Ångström (fp).

Buller

Regeringens förslag på bullerområdet är inte tillräckligt. Det krävs åtgärder inte bara mot trafikbuller. Vi finner skäl att här uppmärksamma att skyddet av tysta områden i den urbana bebyggelsen i väsentlig grad handlar om att hålla bostadsområden fria från annat buller, särskilt buller från ventilationsanläggningar och liknande. Sådant buller är mycket lättare att tekniskt och till låg kostnad dämpa än vad det är att komma till rätta med trafikbullret. Många bostadsmiljöer som skulle kunna vara tysta har emellertid fått tystnaden ödelagd av ventilationsanläggningar. Här är en snabb sanering mycket angelägen som en delösning på bullerproblemet i städer. Det bedrivs också visst arbete med att söka åstadkomma en sådan bullersanering. Arbetet försvåras emellertid av att lagstiftningen är för svag. En skärpt lagstiftning och riktvärden krävs således beträffande buller från andra källor än trafik. Det är även angeläget att det pågående arbetet på bullerområdet intensifieras.

Långsiktighet kräver kraftfull samordning och uppföljning. Bullermål kan samordnas med andra miljömål i en strategisk planering. Här har Naturvårdsverket en viktig roll. Verket bör få ett tydligare uppdrag att kraftfullt arbeta med bullerfrågorna särskilt på det långsiktiga strategiska planet.

Inom EU pågår ett viktigt arbete med sikte på ett kommissionsdirektiv för omgivningsbuller. Detta arbete måste följas och stödjas intensivt från svensk sida eftersom europeisk samverkan är absolut nödvändig i flera bullerfrågor. Bulleremissionen från vägfordon i normal trafik förorsakad av däck/vägbanebuller och bulleremissionen från godståg är två exempel.

Vad vi med anledning av motionerna 2000/01: MJ44 (fp) yrkande 2, i motsvarande del, och 2000/01: MJ797 (fp) anfört om buller bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Energianvändning

Energianvändningen i byggnader är en annan viktig fråga som behandlas i regeringens förslag. Genom att värma våra bostäder med biobränslen i stället för med direktverkande el kan stora effektivitetsvinster göras samtidigt som stora mängder elenergi frigörs, vilket kommer den svenska basindustrin till del. Det höga oljepriset under det gångna året i kombination med låga elpriser har dock lett till att många har valt att övergå från olja till el för att värma sin

bostad. Detta har ökat behovet av effekt, särskilt kalla dagar. Vi anser mot denna bakgrund att det är dags att genomföra förändringar vad gäller bidragsreglerna för konvertering från el till uppvärmning med fjärrvärme eller husegen värmekälla. I syfte att minska effektuttaget till en lägre kostnad bör även delkonvertering i en nära framtid bli bidragsberättigad. Det är också nödvändigt att förändra regelverket för taxeringsvärdet av fastigheter avseende energieffektiviserande åtgärder. Genom dessa åtgärder ökar incitamenten för konsumenterna att göra konverteringar i energibesparande syfte.

Vad vi med anledning av motion 2000/01: MJ46 (c) yrkande 25 anfört om energianvändning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ökad träanvändning

Även materialanvändningsfrågor har betydelse för en god bebyggd miljö. Fokus måste sättas på materialanvändningen vid såväl nybyggnation som renovering av byggnader. Sverige är dåligt på att ta till vara sin förnämliga råvara trä. Vi anser således att det behövs en tydligare politik när det gäller användningen av den svenska råvaran trä i byggandet. Regeringen bör därför överväga att utforma ett nationellt mål för ökad användning av trä enligt samma modell som i bl.a. Holland.

Vad vi med anledning av motion 2000/01: MJ40 (s) anfört om ökad träanvändning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Delmål för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, m.m.

av Helena Hillar Rosenqvist (mp).

Buller

Regeringens förslag på bullerområdet är inte tillräckligt. Enligt vår mening ger de forskningsresultat som visar att man kan koppla samman stress och buller anledning till oro. Ett samband mellan buller och skolbarns minnesprestation är nu också föremål för forskning. Vi människor blir stressade av att bullret ständigt finns runt omkring oss och då uppstår olustkänslor. Ett viktigt verktyg för att bekämpa buller vore gränsvärden för annat buller än trafikbuller.

Vad vi med anledning av motion 2000/01: Bo509 (mp) yrkande 3 anfört om buller bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ökad träanvändning

Även materialanvändningsfrågor har betydelse för en god bebyggd miljö. Fokus måste sättas på materialanvändningen vid såväl nybyggnation som renovering av byggnader. Sverige är dåligt på att ta till vara sin förnämliga råvara trä. Vi anser således att det behövs en tydligare politik när det gäller användningen av den svenska råvaran trä i byggandet. Regeringen bör därför överväga att utforma ett nationellt mål för ökad användning av trä enligt samma modell som i bland annat Holland.

Vad vi med anledning av motion 2000/01: MJ40 (s) anför om ökad träanvändning bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det kommunala vetot

Slutligen finner vi skäl att ta upp det kommunala vetots utformning. Genom att genomföra en avveckling av befintliga kärnkraftsreaktorer kan tillförseln av radioaktiva ämnen begränsas. Detta är även viktigt med tanke på att det i dag inte finns någon tillfredsställande metod för hur det radioaktiva avfallet från kärnkraftsindustrin skall slutförvaras. Det faktum att ingen kommun säger sig vara beredd att ta på sig ansvaret för ett djupförvar i berg gör att frågan under en lång tid framöver kommer att förbli olöst. Det är viktigt att det kommunala vetot i denna fråga är absolut, med tanke på de effekter ett djupförvar kan komma att få för kommunernas framtida utvecklingsmöjligheter.

Vad vi nu med anledning av motion 2000/01: MJ46 (c) yrkande 21 anför om det kommunala vetot bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Ulla-Britt Hagström och Annelie Enochson (kd) anför:

Inledning

I propositionen föreslår regeringen delmål och strategier för de miljö kvalitetsmål som riksdagen antog 1999. De nationella kvalitetsmålen är 15 i antal varav målet God bebyggd miljö har direkt anknytning till bostadsutskottets beredningsområde.

För Kristdemokraterna är förvaltarskapstanken ledstjärnan för miljöpolitiken och miljöarbetet. Med den enskilda människans ansvar för sitt liv, sina resurser, beslut och handlingar följer ett förvaltarskap. Ansvaret gäller inte minst miljön och naturresurserna som måste förvaltas ansvarsfullt, så att kommande generationer också får del av dem.

Begreppet ”hållbar utveckling” definieras ofta som ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”. Genom att betona generationsperspektivet, återspeglar denna definition mycket väl de principer som är grundläggande för Kristdemokraternas förhållningssätt till miljön.

God bebyggd miljö

Samhällsplaneringen är navet i utvecklingen av samhället och kommer i framtiden att spela en allt större roll, inte minst när det gäller avfolkningsbygderna. Samhällsplaneringen har i många stycken förknippats med växande samhällen men är väl så viktig i bygder med en för stor infrastruktur och tomma lägenheter. För att hela Sverige skall leva är det viktigt att även planera väl i de bygder som lever med en krympande befolkning.

Den centrala beståndsdel i god samhällsplanering är helhetsperspektivet. Ett antal remissinstanser, bl.a. Kommunförbundet, dåvarande Byggeforskningsrådet och Boverket, har uttryckt kritik mot att samhällsplanering lyfts fram som styrmedel utan att hållbar utveckling behandlas i hela dess bredd, utifrån också ekonomiska och sociala aspekter. Regeringen menar att detta inte ingått i arbetet med att formulera delmål för miljö kvalitetsmålen. Hur regeringen avser att gå vidare i arbetet med andra dimensioner av hållbar utveckling än den rent ekologiska redovisas inte i propositionen.

Inför det vidare arbetet med att undanröja de stora miljöproblemen inom en generation vill därför Kristdemokraterna betona det ansvar samhällsplaneringen har att se till helheten, vilket innebär ekologisk, ekonomisk, kulturell och social hållbarhet.

Kristdemokraterna vill vidare markera att inventeringen av tysta zoner utgör en mycket viktig del av arbetet med hållbar utveckling. Denna fråga har också lyfts fram av bl.a. SIKÅ, Byggeforskningsrådet och Vägverket. I propositionen medger regeringen att en kartläggning av bullerfria områden bör startas. Kristdemokraterna efterlyser att ett tydligt uppdrag ges till ansvarig myndighet att inleda detta arbete.

Propositionen innehåller förslag om att antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med 1998. Kristdemokraterna anser det är viktigt att arbetet med att minska trafikbullerstörningar fortsätter. Ett annat bullerproblem som borde uppmärksammas i propositionen är evenemang med hög ljudnivå som sker både inomhus och utomhus. Detta påverkar i hög grad den boendes miljö och kan orsaka tinnitus, särskilt drabbade är ungdomar. En högsta ljudnivå för evenemang bör tas fram.

Kristdemokraterna vill samtidigt påpeka att det är viktigt med stadens gröna rum och att hänsyn tas till dem när man förtätar staden. Samtidigt är det svårt att förtäta staden utan att andelen hårdgjord yta ökas så vi ställer oss tveksamma till detta delmål.

Kristdemokraterna vill särskilt betona och instämma i propositionens delmål när det gäller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Senast år 2010 skall kulturhistoriskt värdefull bebyggelse vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt skall minst 25 % av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Kristdemokraterna anser att inomhusmiljön också skulle ha uppmärksammas. Särskilt bör inomhusmiljön uppmärksammas i offentliga lokaler som skolor och

gruppboende, men också i bostäder. Innemiljön har stor betydelse för vårt välmående eftersom större delen av tiden tillbringas inomhus. Undermålig ventilation, obeprövade bygg- och inredningsmaterial liksom fukt- och mögelskador bidrar till att människor upplever besvär.

Den stora ökningen av allergier och annan överkänslighet beror till stor del på dålig inomhusluft, fukt och mögel. Därför behövs det en återkommande kontroll av fukt, mögel, radon, ventilation m.m. För att komma till rätta med problemen i inomhusmiljön krävs hälsodeklarerade bostäder. Det behövs också system för miljö- och hälsovärdering av byggmaterial och byggnader som underlag vid beskrivningar av byggobjekts konsekvenser för ekologisk hållbarhet.

Vi avser att följa utvecklingen på området och om det visar sig nödvändigt återkomma med förslag.